

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister en Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 23 november 2016 over cultuuronderwijs (Kamerstuk 32 820, nr. 215). Vragen zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De adjunct-griffier van de commissie,
Bošnjaković

INHOUDSOPGAVE	blz.
I Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
1. Inleiding	2
2. Positieve bewegingen: resultaten 2013–2016	2
3. Visie, vraag en vaardigheden: Focus 2017–2020	3
3.1. <i>Samenwerking school en culturele omgeving</i>	4
4. The future awaits	5
II Reactie van de Minister en Staatssecretaris	5

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de bewindslieden betreffende de nieuwe visie cultuurbeleid. Zij zijn het met de bewindslieden eens dat goed onderwijs de creativiteit stimuleert en dat cultuuronderwijs de leerlingen leert op een creatieve manier met problemen en uitdagingen om te gaan. De leden zijn het met de bewindslieden eens dat samenwerking tussen de rijksoverheid, andere overheden en partijen uit het onderwijs- en culturele veld waarschijnlijk tot betere uitkomsten en een kwaliteitsimpuls zal leiden. Betreffende de samenhang met andere doelen in het onderwijs hebben de leden nog enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de bewindslieden over cultuuronderwijs. Zij constateren met instemming dat de bewindslieden het belang van cultuuronderwijs ook onderkennen en hier een grote inzet op plegen en ruimte zien voor intensivering. Naar aanleiding van de brief hebben de leden een aantal vragen, die ze graag aan de bewindslieden voor willen leggen. De bewindslieden stellen dat de verschillende betrokkenen bij het cultuuronderwijs elkaar aanvullen, maar deze leden kunnen zich voorstellen dat het proces van elkaar aanvullen niet automatisch zonder leemtes gebeurt. Graag horen deze leden welke mechanismes de bewindslieden inzetten om een fijn geweven web aan voorzieningen te waarborgen.

De leden van de CDA-fractie hechten groot belang aan cultuuronderwijs, omdat het kinderen in staat stelt om kennis te maken met kunstvormen zoals literatuur, muziek, theater (dans, drama), beeldende kunst en cultureel erfgoed. Deze leden onderschrijven de stelling van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, dat cultuuronderwijs een essentiële factor is in de ontwikkeling van kinderen, omdat het leert om op een creatieve manier met problemen en uitdagingen om te gaan.

2. Positieve bewegingen: resultaten 2013–2016

De leden van de PvdA-fractie lezen dat er nieuwe initiatieven zijn ontplooid voor cultuureducatie, die hun weerklank vinden in het onderwijs. Deze leden zijn geïnteresseerd in de verdeling van de scholen die aan de programma's hebben deelgenomen. In die verdeling hebben deze leden zowel interesse in de geografische verdeling als de sociaaleconomische omstandigheden waarin deze scholen zich bevinden. De leden vragen of de bewindslieden tevreden zijn over de huidige spreiding van de deelnemende scholen en of er nog maatregelen gewenst zijn om de spreiding te beïnvloeden.

3. Visie, vraag en vaardigheden: Focus 2017-2020

De leden van de PvdA-fractie vragen of de bewindslieden van mening zijn dat het actief leren in de kunsten (dat wil zeggen: het door kinderen actief toneelspelen, zingen of een instrument bespelen, tekenen of schilderen en dansen) een belangrijk onderdeel is van de vorming van kinderen in Nederland.

Deze leden zien dat (volgend uit de klassikale aard van het onderwijs en de grote belasting van het schoolprogramma) binnen het primair onderwijs de mogelijkheden beperkt zijn om aan deze actieve vorming van de kinderen onder schooltijd zelf uitvoering te geven. Daarom vragen zij of de bewindslieden met hen van mening zijn dat het actief leren in de kunsten zich daarom noodzakelijkerwijs voor een deel mede buiten het reguliere onderwijs afspeelt en zal blijven afspelen. In hoeverre rekenen bewindslieden deze infrastructuur tot het cultuuronderwijs waarover deze brief gaat?

De leden merken voorts op dat zij hechten aan doorgaande leerlijnen op verschillende culturele disciplines. Daarom willen deze leden graag meer informatie over de bestaande doorgaande leerlijnen en de ontwikkeling hiervan. Welke behoeftes zien de bewindslieden nog in de te ontwikkelen leerlijnen?

In het cultuuronderwijs is de combinatiefunctionaris de cultuurcoach. De leden constateren dat deze cultuurcoach een stuk minder zichtbaar is dan zijn tegenhanger op sportgebied. Deze leden vragen waardoor de cultuurcoach veel minder zichtbaar is en of er initiatieven zijn om deze zichtbaarheid te vergroten. Ook zouden deze leden graag zien dat de cultuurcoach met nadruk en voorrang wordt ingezet in wijken met een kwetsbare sociaaleconomische structuur. Welke mogelijkheden zien de bewindslieden voor deze prioritering?

De leden vinden het tevens belangrijk dat onderwijsinstellingen een open houding hebben richting de culturele instellingen in hun omgeving. Kunnen de bewindslieden bevestigen dat zij ook van mening zijn dat culturele instellingen ook op de langere termijn een belangrijke rol spelen in cultuuronderwijs op scholen?

De leden lezen dat de bewindslieden vinden dat de bijdrage van andere overheden en het culturele veld «onontbeerlijk» is voor het (door haar bedoelde) binnenschoolse cultuuronderwijs. In dat verband geven de bewindslieden aan dat: «Vrijwel overal in Nederland, zowel in de randstad als in de regio, grote en kleine aanbieders van hoog niveau te vinden (zijn)». Hierbij rijst bij de leden de vraag welk zicht de bewindslieden hebben op de gespreide beschikbaarheid in de regio's van een kwalitatief hoogwaardig aanbod. Is er recent onderzoek beschikbaar over de fysieke nabijheid van externe professionele aanbieders in de omgeving van de school? Zien de bewindslieden meerwaarde voor een landelijk kwaliteitskader voor «externe aanbieders van cultuuronderwijs»?

Voorts merken de genoemde leden op dat, in opvolging op de motie Monasch/Ouwehand¹ over de lokale situatie van het kunstonderwijs, de bewindslieden die vooral blijken uit te werken op een casuïstieke wijze met casestudies. Bij deze leden blijft echter de indruk dat het aantal lokale voorzieningen voor buitenschools kunstonderwijs afneemt en dat deze instellingen financieel in zwaar weer zitten. Kunnen de bewindslieden inzicht geven in de bezuinigingen en het beëindigen door lokale overheden van subsidies aan de buitenschoolse cultuureducatie?

Herkennen de bewindslieden de observatie dat er geld van buitenschoolse muzikeducatie deels herbestemd wordt voor binnenschoolse cultuureducatie? Zijn de bewindslieden ervan op hoogte dat de gemeenten deze beleidsbeweging (die vaak met een bezuiniging gepaard gaat) vaak

¹ Motie van de leden Monasch en Ouwehand over de Centra voor Kunstzinnige Vorming en muziekscholen, Kamerstuk 32 820, nr. 151

rechtvaardigen door te verwijzen naar het rijksbeleid? De leden vragen de bewindslieden of die een dergelijke beleidsafweging inderdaad steunen en hoe de bewindslieden oordelen over het belang van buitenschoolse cultuureducatie voor de culturele infrastructuur.

De leden van de VVD-fractie zijn het met de bewindslieden eens dat een toekomstbestendig cultuuronderwijs niet enkel aandacht voor de kunstvakken moet behelzen, maar ook moet sturen op het vakoverschrijdend werken. De leden vragen in hoeverre er een samenhang bestaat tussen cultuuronderwijs en andere doelen in het onderwijs, bijvoorbeeld mediawijsheid, seksuele diversiteit of omgaan met geld. In hoeverre komt het cultuuronderwijs tot haar recht tussen deze verscheidenheid aan doelen? In hoeverre blijft het cultuuronderwijs facultatief, in het vakoverschrijdende onderwijs en in het inzetten van cultuur in het thematisch onderwijs? De leden verzoeken de bewindslieden met concrete punten toe te lichten hoe cultuur ingezet kan worden in thematisch onderwijs als, bijvoorbeeld, mediawijsheid, seksuele diversiteit en omgaan met geld.

De leden van de CDA-fractie hebben enkele vragen over het muziekonderwijs. Deze leden constateren, dat diverse partijen zich gezamenlijk inzetten voor structureel muziekonderwijs voor alle leerlingen in het basisonderwijs, in samenhang met muziekonderwijs in de vrije tijd. In dit verband vragen deze leden bijzondere aandacht voor muziekverenigingen zoals fanfares, harmonieën en brassbands. Deze muziekverenigingen zorgen voor sociale cohesie en actieve deelname van vrijwilligers in onze samenleving. Bovendien leveren deze verenigingen een onmisbare bijdrage aan het muziekonderwijs. Delen de bewindslieden de mening van deze leden, dat dat muziekonderwijs een gezamenlijke verantwoordelijkheid dient te zijn van primair onderwijs, muziekscholen en muziekverenigingen? Erkennen de bewindslieden, dat muziekverenigingen nu al een belangrijke rol spelen bij het muziekonderwijs op scholen? Op welke wijze is de KNMO, de koepel van muziekverenigingen (zowel harmonie- en fanfareorkesten als amateur-symfonieorkesten, samen 130.000 leden), betrokken bij de vormgeving en uitvoering van het beleid op het gebied van muziekonderwijs, zo vragen de leden.

3.1. Samenwerking school en culturele omgeving

De leden van de CDA-fractie hebben in het algemeen overleg op 2 juni jl.² aandacht gevraagd voor de financiële en organisatorische drempels voor reizen met het openbaar vervoer voor schoolklassen in het primair onderwijs. Deze leden zijn blij met de initiatieven zoals de Museumpleinbus (voor de groepen 6, 7 en 8 van het primair onderwijs binnen een kring van 60 km van Amsterdam) en de Rijksmuseumbus (voor de groepen 4, 5, 6, 7 en 8 van scholen die verder dan 60 km van Amsterdam liggen). Deze leden zouden graag een nadere onderbouwing zien van de stelling van de bewindslieden, dat «vele culturele aanbieders soortgelijke initiatieven kennen».

Overigens herkennen de leden niet de door de bewindslieden geschetste «dichtheid aan culturele voorzieningen verspreid over het hele land». Juist het gebrek aan spreiding is de achtergrond van de wens van deze leden, dat de bewindslieden in overleg treden met vervoersaanbieders om reizen naar culturele instellingen voor schoolklassen in het primair onderwijs buiten de spits aantrekkelijk te maken. Deze leden vinden het belangrijk dat alle kinderen in Nederland kunnen genieten van het

² Verslag van een algemeen overleg, gehouden op 2 juni 2016, over Cultuur, Kamerstuk 32 820, nr. 209

culturele aanbod en zijn van mening dat voor de betrokken instellingen geldt «noblesse oblige».

4. The future awaits

De leden van de PvdA-fractie constateren dat met het verschijnen van de notitie van LKCA³ «Basis voor cultuureducatie» en de brief dat er eerder een nuttige handreiking is geschreven dan een referentiekader. Wat deze leden het meeste missen, is een duidelijke beschrijving van het gewenste voorzieningenniveau in Nederland en het vastleggen van verantwoordelijkheden. Daarom willen deze leden allereerst van de bewindslieden een uitleg hoe er uitvoering is gegeven aan de motie Monasch/Van Veen⁴. Welke elementen uit de motie zijn hiermee ingevuld en welke elementen blijven er voor nu over? De leden willen graag weten hoe dit document van het LKCA kan worden ingezet als een referentiekader voor een samenhangend en weloverwogen beleid. Waarom zetten de bewindslieden een onafhankelijk adviserend kenniscentrum als het LKCA zo nadrukkelijk actief in bij de uitwerking van deze handreiking voor cultuureducatie? Deze leden willen van de bewindslieden weten hoe die zelf uitvoering wil geven aan het vastleggen van de verantwoordelijkheden van de betrokken partijen zoals in de genoemde motie is bedoeld. Is het daarbij de bedoeling om conform de motie ook het lokale voorzieningenniveau voor de buitenschoolse cultuureducatie er bij te betrekken, eventueel gekoppeld aan de regionalisering van het beleid? Ten slotte willen de leden graag geïnformeerd worden hoe de Kamer bij de nadere uitwerking van «de Basis voor cultuureducatie» wordt betrokken. De leden zien met interesse uit naar de beantwoording van hun vragen.

II Reactie van de Minister en Staatssecretaris

³ LKCA: Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst

⁴ Motie van de leden Monasch en Van Veen over een overkoepelend referentiekader voor cultuureducatie, Kamerstuk 32 820, nr. 147